

L'Yves dormia profundament, com una criatura. Havia amagat el front en el clot que feia el colze plegat, retrobant per instint, amb el seu son profund i confiat d'antany, els gestos i fins el somriure dels infants, innocent i seriós; somiava en una platja plana, devorada pel sol, en el sol del capvespre sobre el mar, en el sol entre els tamarius.

I això que, des de feia més de catorze anys, no havia tornat a veure Hendaia, i el dia abans, quan hi va arribar de nit, només havia pogut veure, d'aquest racó deliciós de la terra basca, un abisme d'ombra, ple de remors —el mar—, unes quantes llums entre una obscuritat més densa, que havia endevinat que era un bosc de tamarius, i després més llums a la vora de les onades —el Casino—, allà on antany es gronxaven totes soles les barques dels pescadors. Però, en el seu record, el paradís assolellat de la seva infantesa romania intacte, i els seus somnis el recreaven idèntic, fins als detalls més ínfims, fins al gust particular de l'aire.

De nen, l'Yves havia passat a Hendaia les seves vacances més boniques. Hi havia assaborit jornades daurades i plenes, madurades com fruits esplèndids, per un sol que semblava tot nou, com en les primeres edats del món, per als seus ulls meravellats. D'aleshores ençà, semblava com si l'univers hagués anat perdent de mica en mica els seus colors frescos, i fins i tot el sol semblava més apagat. Però, en alguns somnis, el noi, que havia servat una imaginació

fresca i viva, aconseguia atrapar-los de nou en tota la seva primitiva esplendor; aleshores, els matins que seguien aquestes nits estaven com encantats per una tristesa deliciosa.

Aquell matí, l'Yves es va despertar sobresaltat, tal com li passava a París, cap a les vuit en punt. Va obrir els ulls i va fer un moviment per saltar del llit, però per l'esclatxa de les persianes va veure com s'esmunyia fins al capçal del llit un raig prim, com una sageta d'or, mentre sentia aquell murmuri lleuger dels bons dies d'estiu al camp, barrejat amb els crits dels jugadors de tennis en els jardins veïns, i aquell soroll particular, alegre —trucs de timbre, passes, veus estranyes—, que, per si mateix, és suficient per revelar que som en un hotel, un gran edifici ple de gent ociosa.

Aleshores, l'Yves es va tornar a estirar, va somriure i va estirar braços i cames fent mandres, gaudint de tots aquells gestos de peresa exquisida, com si fos un luxe retrobat. Finalment, va buscar el timbre penjat entre les barres de coure del llit, i el va prémer. Al cap d'una estona, va entrar el cambrer portant la safata amb l'esmorzar. Va obrir els porticons i el sol va envair la cambra, com un doll.

«Quin dia més bonic», es va dir l'Yves en veu alta, com quan era un estudiant i tots els plaers i totes les preocupacions depenien del temps. Va saltar a terra i, descalç, va córrer cap a la finestra. D'entrada va quedar decebut: havia conegut Hendaia quan no era sinó un llogaret de pescadors i de contrabandistes, amb dues vil·les, només: la de Pierre Loti, una mica més lluny, a l'esquerra, a la banda del Bidasoa, i la dels seus pares, a la dreta, allà, justament, on s'alçaven ara una vintena d'aquelles cases de fals estil basc. Va veure que a la vora del mar havien traçat una escullera on havien plantat uns arbres escanyolits; els cotxes hi aparcaven. Es va girar fent una ganyota. Per què li havien fet malbé aquell beneït racó de la terra, que li havia agradat tant per la seva mateixa simplicitat, el seu en-

cís tranquil·litzador? Tot i això es va quedar dret a la vora de la finestra oberta i, de mica en mica, de la mateixa manera que en un rostre canviat pels anys retrobem un somriure, una mirada, i que, guiats per aquests indicis, retrobem, tot dubtant, els trets estimats, així ell va redescobrir, amb una emoció profundament dolça, línies, matisos, el contorn de les muntanyes, la superfície brillant del golf, la cabellera viva i lleugera dels tamaris. I quan va haver percebut novament, en l'aire, aquell perfum de canyella i de tarongers en flor que aporta el vent d'Andalusia, es va reconciliar del tot amb l'obra del temps, va somriure i l'antiga alegria li va eixamplar el cor.

Va apartar-se de la finestra a contracor i va anar cap al quarto de bany; pintat i enrajolat de blanc, brillava ple de sol. L'Yves va córrer les cortines i, com que eren de randa, adornades amb dibuixos complicats, instantàniament es van veure les mateixes formes recobrint el sòl amb una catifa lleugera i delicada que es bellugava cada cop que l'alè del mar agitava les cortines. L'Yves, encantat, seguia amb els ulls aquell joc de la llum i de l'ombra; va recordar que era el seu passatemps favorit quan era petit. Ara bé, cada cop que retrobava, en l'home en què s'havia convertit, aquells trets puerils, experimentava una mica el mateix entindiment que experimentem quan ens veiem en retrats antics, barrejat amb una angoixa vaga.

Va alçar les parpelles i es va mirar al mirall. Aquell matí, la seva ànima era tan semblant a la dels matins radiants de la infantesa, que la imatge reflectida en el mirall li va causar una impressió de sorpresa dolorosa. Un rostre d'uns trenta anys, tan fatigat, apagat, amb la pell grisosa, amb el petit solc amarg en l'angle de la boca, els ulls d'un blau que semblava destenyit, les parpelles ulleroses i sense aquelles pestanyes llargues i sedoses... Una cara d'home jove, certament, però ja transformada, treballada per la mà del temps, que, suaument, despietadament, ha traçat en la frescor llisa de la

carn adolescent tot un entramat lleuger, primer esbós burleta de les futures arrugues. L'Yves es va passar la mà pel front, on ja s'estaven formant entrades cap a les temples; després, amb un gest maquinal, va palpar llargament, sota els cabells que havien crescut més aspres en aquest indret, el rastre de la seva última ferida, aquell resquill d'obús que havia estat a punt de matar-lo allà a baix, a Bèlgica, a prop d'aquell sinistre pany de mur calcinat, entre els arbres morts...

Però el cambrer que entrava per enretirar la safata de l'esmorzar el va arrencar de les seves reflexions, que s'anaven enfosquint insensiblement, com passa en alguns dies d'estiu, quan el cel massa blau s'obscura, sense que ens n'adonem, fins al gris negre de la tempesta. L'Yves es va posar les espadenyes, va agafar un banyador, es va posar un barnús sobre les espatlles i va baixar a la platja.